

СТАТИСТИЧНА ЗВІТНІСТЬ ІЗ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФОРМУВАННЯ

Нечипорук Наталія Віталіївна,

аспірант кафедри аудиту,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Реформування земельних відносин у країні, впровадження норм міжнародного законодавства в частині регулювання питань організації та ведення бухгалтерського обліку зумовлюють потребу покращення структурування інформації, яка представлена у статистичній звітності підприємств з питань стану та використання земельних ресурсів. Представлення неповної та недостовірної такої інформації призводить до помилкової оцінки інтенсивності й ефективності їх використання.

До 2011 р. інформаційне забезпечення у сфері землекористування базувалося на складанні 15 форм статистичної звітності. Поступово спостерігалось скорочення числа форм статистичних спостережень у цій сфері. Водночас скорочення та спрощення статистичної звітності з земельних ресурсів призвело до того, що наявна в ній інформація про структуру земельних ресурсів не узгоджується за підприємствами різних форм власності, що ускладнює процес прийняття дієвих управлінських рішень. Станом на 2016 р. залишилось усього чотири форми статистичних звітів із земельних ресурсів. З 2016 р. одним із основних джерел інформації про земельні ресурси, їх загальну кількісну характеристику та використання є дані адміністративної звітності з кількісного обліку земель (форми № 11-зем, 12-зем, 15-зем, 16-зем), яка ведеться в складі Державного земельного кадастру. Проте зазначені форми надають обмежену інформацію про кількісний облік земельних ресурсів (розподіл земель за категоріями, земельних ділянок за їх цільовим призначенням, за формами власності на землю, кількість власників / користувачів, кількість і площу ділянок, що перебувають у власності чи користуванні фізичних та юридичних осіб). Крім того, як наголошує О. Сакаль, "... значним недоліком державної статистичної звітності з кількісного обліку земель є об'єднання в одному переліку власників та користувачів земельних ділянок. Облік земель окремо за власниками і користувачами надасть змогу приймати ефективніші управлінські рішення, пов'язані з використанням, охороною та відтворенням земельних ресурсів" [2, с. 61].

Відсутність дієвої методики бухгалтерського обліку земельних ресурсів спричинює відсутність інформації, яка б дозволяла визначити їх об'єктивну ціну, а нерозробленість аналітичних реєстрів обліку земельних ресурсів та порядку проведення їх інвентаризації призводить до необхідності зміни напрямів формування інформаційного базису статистичної звітності. Зокрема, актуальними є питання доповнення чинних форм статистичної звітності з земельних ресурсів інформацією про динаміку продажів тих із них, які перебувають у державній та комунальній власності, рівень цін на земельні ділянки, що стане базисом для прийняття дієвих рішень зацікавленими користувачами.

Проблемним питанням формування статистичної звітності з земельних ресурсів, є також те, що жодна із затверджених на сьогодні форм звітності не дозволяє отримати повну й узагальнену інформацію про певну земельну ділянку (відсутня повна інформація щодо площі земельних ділянок, у тому числі орендованих, за формами власності та користування).

Підтримуємо позицію А. Коріненка, який зазначає, що "... на сьогодні інформація про земельні ділянки як об'єкти обліку зображена в багатьох формах державного статистичного спостереження, однак перелік звітних показників є досить обмеженим, а рівень їх аналітичності потребує поглиблення" [1, с. 208]. Ураховуючи розширення операцій із земельними ресурсами, у статистичній звітності нині необхідно відображати інформацію про кількісний склад земельних ділянок, які використовуються підприємством на правах постійного користування, оренди, емфітевзису та суперфіцію. Формування цих показників у статистичній звітності сприяло б підвищенню прозорості земельних відносин за рахунок відкритої та систематизованої інформації.

На нашу думку, на процес якісного та кількісного обліку земель негативно впливає відсутність у статистичній звітності інформації про площу земельних ділянок внесених до статутного капіталу підприємства. Доповнення форм статистичної звітності цим показником сприятиме розкриттю інформації про структуру власності на земельні ресурси. При цьому, як зазначають науковці, важливо не просто змінити кількість звітних показників, а якісно підвищити рівень їх аналітичності, розкривши структуру прав користування землею та надавши їх вартісну оцінку як у фінансовій, так і у статистичній звітності [1, с. 210].

Отже, затверджені форми статистичної звітності, що містять інформацію про кількісний та якісний склад земельних ресурсів, потребують уніфікації та розширення аналітичності показників, які в них наводяться, незалежно від виду економічної діяльності та організаційно-правової форми підприємства. Усунення вищенаведених недоліків підвищить оперативність прийняття управлінських рішень та стане надійним підґрунтям зростання інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. Коріненко А. І. Підходи до розкриття прав користування землею у фінансовій та статистичній звітності / А. І. Коріненко // Вісник ОНУ імені І. І. Мечникова. - 2016. - Т. 21. - Вип. 4 (46). - С. 205-210.
2. Сакаль О. В. Облік земельних ресурсів як передумова ефективного земельного адміністрування / О. В. Сакаль // Геодезія, картографія і аерофотознімання : укр. міжвід. наук.-техн. зб. - 2013. - Вип. 77. - С. 57-61.